

Motion till riksdagen 2018/19:1183

av Åsa Eriksson (S)

Samverkan för modernt och tillgängligt skogsbrandflyg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka förmågan att bekämpa skogsbränder med hjälp av kvalificerat brandbekämpningsflyg med kort mobiliseringstid och hög tillgänglighet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Två tredjedelar av Sveriges yta är täckt av skog. Ungefär 23 miljoner hektar är så kallad produktiv skogsmark, det vill säga mark som producerar minst 1 skogskubikmeter per hektar och år och som därmed är en viktig del av den svenska tillväxten, exporten och energiproduktionen.

Den svenska skogen är vårt gröna guld som skapar jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Med sin förnybara råvara kan skogsindustrin och dess produkter också spela en nyckelroll i utvecklingen mot bioekonomi och ett mer hållbart samhälle.

Skogen i Sverige ägs till cirka 50 procent av enskilda skogsägare, vilket betyder att nästan 330 000 privatpersoner äger skog. Klimatförändringarna har bidragit till en ökad risk för skogsbränder. Det, tillsammans med lärdomar från de senaste årens omfattande skogsbränder i Sverige och internationellt, aktualiserar frågan om samhällets förmåga att bekämpa större bränder.

De senaste åren, särskilt mot bakgrund av de omfattande skogsbränderna i Västmanland sommaren 2014, har samarbeten etablerats, samverkan, ledning och styrning av stora räddningstjänstinsatser har utretts och övats. Detta resulterade i att de många och komplexa insatser som gjordes under sommaren 2018 fungerade bra. Däremot saknas fortfarande resurser till större och koordinerade släckinsatser med flyg.

En förmåga till tidig och koordinerad insats av brandbekämpning med flyg kan bidra till att kraftigt begränsa en brands utbredning, rädda liv och egendom, minska påfrestningar på och störningar i samhället samt begränsa de ekonomiska skador en skogsbrand orsakar. Effektiviteten hos en sådan resurs förutsätter att resursen är tillgänglig i ett tidigt skede av en brand, att koordinering med andra räddningsinsatser fungerar och att den kan ledas och koordineras på ett säkert och effektivt sätt samt att förmågan är uthållig över tid. Om det är ekonomiskt försvarbart bör en anskaffning av en nationell resurs av dettas slag bör ske samordnat mellan myndigheter i relation till totalförsvares behov och perspektiv.

Effektiviteten i brandbekämpning med flyg är i jämförelse med helikopter mycket stor då ett flygplan kan släppa 5 – 10 gånger så mycket vatten per tillfälle jämfört med helikopter och också har en timkapacitet som är 5-10 gånger större än en helikoppers kapacitet. Brandbekämpning med flyg har en klart högre uthållighet över tid, en mycket större snabbhet i förflyttning i landet och en kostnad för det vatten som släpps som ligger på ungefär en tiondel per liter, jämfört med vatten som släpps med helikopter.

För att brandflyg ska vara riktigt effektivt krävs att det finns tillgängligt snabbt och lätt och kan sättas in så fort räddningsledningen bedömer att det krävs. Goda exempel på effekten av tidiga insatser av skogsbrandsbekämpande flygplan är skogsbranden i Nacka i juni 2018 där man på ett par timmar med hjälp av två från Italien inlånade flygplan släckte en brand som annars hade tagit enorma resurser i anspråk. I slutet av juli gjorde två från Portugal inlånade flygplan en liknande insats vid Lockhyttan utanför Nora i Bergslagen. Den branden bekämpades med ca 300 000 liter vatten på cirka tre timmar. Båda dessa insatser var mycket framgångsrika då de snabbt förhindrade brändernas utbredning, begränsade skadorna och frigjorde räddningstjänstresurser för andra insatser. Detta var möjligt då de aktuella flygplanen var inlånade och stod i beredskap på flygfältet i Örebro.

Räddningstjänst är ett primärt kommunalt ansvar där landets 290 kommuner organiserar denna verksamhet i egen regi eller i geografiskt sammanhängande kommunalförbund. Svenska kommuner har i räddningstjänsthänseende väldigt olika förutsättningar beroende på befolkningsmängd, geografiska avstånd, infrastruktur,

ekonomiska förutsättningar och förutsättningar för kommunal samverkan avseende resurser mm. Det är inte rimligt att förutsätta att ansvar för upphandling, anskaffning eller avtal avseende en kvalificerad resurs som till exempel flygplan för skogsbrandsbekämpning ska åligga kommunala räddningstjänster. Detta skulle också vara mycket kostnadsdrivande då samordning och prioritering av resurser som bör organiseras, övas, ledas och hanteras på nationell nivå omöjliggörs.

Våra statliga myndigheter bör verka för att tillsammans med andra se till att vi har förmåga att bekämpa skogsbränder med hjälp av kvalificerat brandbekämpningsflyg med kort mobiliseringstid och hög tillgänglighet i hela landet. En sådan förmåga och resurs bör om möjligt skapas och utvecklas inom ramen för pågående Europeiska samarbeten och processer inom ”Union Civil Protection Mechanism” (UCPM) och ”Special reserve of response capacities” (”RescEU”) och att den baseras i Sverige. Det behöver vårt land och vårt framgångsrika skogsbruk.

Åsa Eriksson (S)